

Over het project

Maatschappelijke uitdagingen in een veranderende wereld

(Digi)taal op de werkvloer: geïntegreerd werken aan digitale en talige vaardigheden bij Nieuwkomers', of kortweg (digi)taal@work, ging dankzij middelen van het Europees Sociaal Fonds (ESF) van start op 1 september 2020. Het Centrum voor Taal en Onderwijs (CTO) voerde dit ontwikkelonderzoek uit in samenwerking met de Vlaamse kernpartners Atlas, Mediawijs en VDAB, en de internationale partners ITTA en Stefano Kluzer.

Het project startte met als streefdoel om op een onderzoeksgebaseerde manier een tool te ontwikkelen die volwassen anderstalige nieuwkomers *just-in-time* kan ondersteunen in hun zoektocht naar werk, en dat door zowel hun talige als digitale competenties te versterken. De maatschappelijke uitdagingen voor deze doelgroep zijn dan ook groot.

Het rapport 'Op zoek naar een inburgeringstraject dat klikt' (Droogmans et al, 2016) onderstreept het belang van digitale vaardigheden, naast talige vaardigheden, voor nieuwkomers om volwaardig te kunnen participeren aan de maatschappij, waaronder werk. Digitale uitsluiting leidt namelijk tot sociale uitsluiting (Anrijs et al, 2021). Door de toenemende digitalisering binnen overheidsdiensten, de werkcontext en bij uitbreiding de volledige maatschappij, wordt de nood aan digitale competenties alleen maar groter. In het rapport valt bovendien op hoe nauw talige en digitale vaardigheden samenhangen en in die zin ook best zo geïntegreerd mogelijk aangebracht worden, en dit vanaf de start van het inburgeringstraject. Ook uit andere (ESF-)projecten, zoals 'Innovatie door exporatie-JOBstap!' en uit gesprekken met (inter)nationale partners blijkt dat vaak dezelfde noden naar boven komen: om de economische zelfredzaamheid te verhogen, zijn niet alleen talige, maar ook digitale skills onontbeerlijk, en die ontbreken vaak in die mate dat de kloof met de arbeidsmarkt te groot blijft en de kans op duurzame tewerkstelling klein is. Ook het recente LASLLIAM-rapport (Minuz, Kurvers, Schramm, Rocca & Naeb, 2022) benadrukt het belang van de digitale component binnen de geletterdheidsvaardigheden van inburgeraars, naast de specifieke talige uitdagingen waar die volwassenen voor staan. Het rapport stelt dan ook een naslagwerk voor waarin geletterdheid en tweedetaalverwerving voor de integratie van volwassen migranten centraal staat, om tegemoet te komen aan de specifieke noden en behoeften van de specifieke groep die ook bij (digi)taal@work de eindgebruiker vormt.

Twee doelstellingen voorop

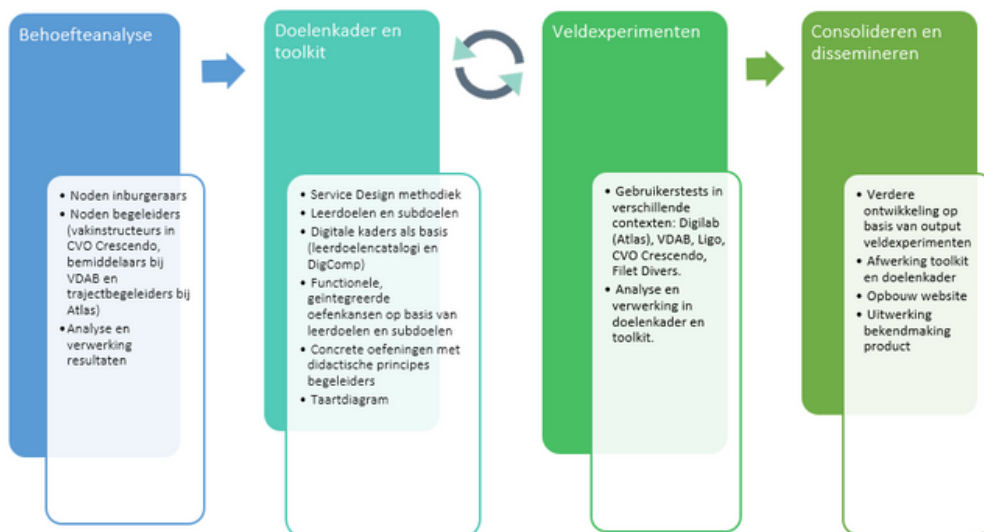
Tijdens het verloop van het traject werden leerwensen en -noden gedetecteerd, werd er een doelenkader ontwikkeld en vervolgens een tool die door diverse begeleiders kan ingezet worden om functionele oefenkansen te creëren voor het geïntegreerd ontwikkelen van talige én digitale vaardigheden, specifiek voor de rol “werkzoekende”, en dit binnen de verschillende stappen naar werk die een inburgeraar zet.

Dat vertaalt zich in twee hoofddoelstellingen die het project nastreeft:

- 1) **Leervraagdetectie:** via het ontwerpen van een functioneel doelenkader willen we zowel inburgeraars als begeleiders – in non-formele onderwijscontexten en in de trajecten naar werk – inzicht geven in de leernoden op zowel digitaal als talig vlak met als doel leerders meer aan het stuur van hun eigen inburgeringstraject te zetten en de zelfredzaamheid te verhogen en dit vanuit een krachtgerichte benadering (wat kan ik al? versus wat zal ik nog moeten leren in mijn nieuwe context?);
- 2) **Geïntegreerde oefenkansen op maat:** aanvullend op deze leervraagdetectie willen we handvaten aanreiken aan zowel inburgeraars als begeleiders voor het bieden van oefenkansen op maat van de gedetecteerde noden op zowel talig als digitaal vlak en gericht op werk, vanaf de start van het inburgeringstraject, aanvullend op en complementair aan (toekomstige) trajecten binnen een formele onderwijscontext.

Aanpak

Het project verliep in verschillende fasen. Het verloop en de specifieke aanpak vind je hieronder schematisch terug.

Resultaat

Het resultaat van het project is een dynamische en flexibele oefenomgeving voor begeleiders én inburgeraars in diverse contexten. De centrale inhoud van de oefenomgeving bestaat uit de toolkit met concrete oefeningen voor de leerder, gebaseerd op het doelenkader. De toolkit neemt de vorm aan van een taartdiagram, waarbij elk 'taartstuk' een leerdoel voorstelt dat de leerder samen met de coach kan uitkiezen om op te oefenen. Daarachter zit een reeks van subdoelen met interactieve oefeningen waar de leerder verder mee aan de slag kan gaan.

Je vindt op de oefenomgeving ook een pagina ter ondersteuning van de coach, onder andere door een aantal begeleiderstips met concrete voorbeelden. Je kan bovendien meer lezen over de bouwstenen waarop (digi)taal@work is gebouwd en welke principes een rol spelen bij de opbouw en het gebruik van de oefeningen.

Het project eindigde op 31 december 2022. Verdere bekendmaking gebeurde via verschillende wegen: structurele inbouw binnen de werking van de kernpartners Atlas, VDAB en Mediawijs, bekendmaking via hun website en/of nieuwsbrieven en via een webinar van het Centrum voor Taal en Onderwijs eind januari 2023.

De bouwstenen van (digi)taal@work

Volwassen anderstalige nieuwkomers die op zoek zijn naar werk, hebben een duidelijk doel voor ogen: een job vinden die aansluit bij hun interesses en capaciteiten. Ze hebben echter vaak heel wat noden op talig en digitaal vlak om die zoektocht aan te vatten en om later op de werkvloer goed te functioneren. Die noden zijn niet dezelfde voor alle leerders en variëren bovendien ook in de tijd. (Digi)taal@work zet daarom de inburgeraar aan het stuur: hij kan volgens zijn eigen behoeften, noden en wensen kiezen waar hij sterker in wil worden voor of tijdens zijn zoektocht naar een geschikte job. De oefeningen die hij binnen de dynamische oefenomgeving van (digi)taal@work doorloopt, werken geïntegreerd aan diverse talige en digitale vaardigheden. Deze geïntegreerde aanpak wordt in verschillende onderzoeken zoals ook het recente LASLLIAM-rapport (Minuz et al, 2022) als cruciaal bestempeld. (Digi)taal@work speelt in op een aantal kernprincipes die belangrijk zijn voor het leerproces van deze specifieke groep leerders: een behoeftegericht en geïntegreerd aanbod dat inzet op het opbouwen van zelfredzaamheid van de inburgeraar en dat aangeboden wordt binnen een veilige en motiverende oefenomgeving. Die drie kernprincipes worden hieronder verder uitgelegd. De drie bouwstenen klikken stevig in elkaar. Ze zijn evenwaardige, niet los van elkaar te denken onderdelen van (digi)taal@work.

Behoeftegericht en geïntegreerd

Zelfredzaamheid opbouwen

Veilige en motiverende oefenkansen bieden

Behoeftegericht en geïntegreerd

Functionele en contextrijke omgeving

Wanneer je een bepaalde nood voelt om iets te leren, dan verloopt je leerproces vlotter. Als dat leerproces functioneel is, zich binnen je eigen leefwereld afspeelt en die leefwereld uiteindelijk verruimt, dan leer je gemakkelijker en maak je sprongen vooruit. Daarom is het belangrijk om levensechte, relevante taken in te zetten, gebaseerd op noden waarmee de leerder geconfronteerd wordt in het dagelijkse leven. Als taken toewerken naar doelen die de leerder zelf wil bereiken, in dit geval in functie van het vinden van werk, vergroot de relevantie van de inspanningen en verloopt het leerproces vlotter.

Bij (digi)taal@work zit de leerder aan het stuur van zijn eigen leerproces. Hij kiest zelf, vanuit zijn specifieke situatie en behoeften, waar hij aan wil oefenen. Wil hij zich voorbereiden op een sollicitatiegesprek? Dan kiest hij om de oefeningen in 'Op gesprek gaan' te maken. Wil hij een gepaste vacature vinden? Dan kiest hij 'Vacatures vinden'. Dankzij deze contextrijke manier van werken is er een rechtstreekse link met wat de leerder binnen de website leert en de onmiddellijke behoeften in zijn eigen leven.

Zoals het recente LASLLIAM-rapport (Minuz et al, 2022) en de cartografie G-krachtige geletterdheidsacties in West-Vlaanderen (Schiepers, Hooft & Gobyn, 2022) beschrijven, zijn die behoeften voor laaggeletterde volwassenen vaak een samenspel van talige, wiskundige en digitale noden. Om de vaardigheden die nodig zijn om tegemoet te kunnen komen aan die noden binnen de context 'werk zoeken' te kunnen versterken, kan je echter vergelijkbare principes volgen. Daarom werkt (digi)taal@work ook geïntegreerd aan zowel talige- als digitale vaardigheden. Voor de digitale component baseert (digi)taal@work zich voornamelijk op het Europese Digital Competence Framework (Vuorikari, Kluzer & Punie, 2022).

De opdrachten op de website stellen de leer- en leefwereld en de behoeften van de leerder centraal. Dankzij deze functionele en behoeftegerichte manier van werken wordt de buitenwereld in de oefeningen naar binnen gehaald: de leerder werkt met authentiek materiaal en websites, en dat binnen concrete, herkenbare situaties. Dat zorgt ervoor dat de opdrachten functioneel en uitdagend zijn. Door steeds te zorgen voor ondersteuning in zowel (digi)talige, visuele als gepersonaliseerde hulp, zorgt het leerplatform ervoor dat de leerders niet verloren lopen in een veelheid van rijk (digi)taalaanbod. De leerder kan op die manier zijn leefwereld verruimen en bouwt zo geleidelijk aan ook zelfredzaamheid op. Bovenstaande elementen zorgen voor een krachtige taalleeromgeving, zoals beschreven wordt in Voluit Taal (Schiepers et al., 2022) en G-krachtige geletterdheidsacties in West-Vlaanderen (Schiepers, Hooft & Gobyn, 2022), maar ook voor een omgeving waarin de leerder op een krachtige manier zijn digitale vaardigheden kan oefenen, in overeenstemming met de manier waarop het Europese Digital Competence Framework (DigComp) die vaardigheden beschrijft.

Behoeftegericht en geïntegreerd

Aandacht voor impliciet leren

De opdrachten in het leerplatform zetten in op het probleemoplossend denken van de leerder. Dat hoeft niet noodzakelijkerwijs expliciet te gebeuren, integendeel. Veel vaardigheden en strategieën kan de leerder ook op een impliciete manier leren. Daarom zet (digi)taal@work vooral in op functionele, contextrijke en behoeftegerichte oefeningen waarin de relevante kennis op een impliciete manier aan bod komt. De leerder zet hierbij talige en digitale vaardigheden tegelijk in, die steeds naar een concreet doel toewerken in functie van het vinden van werk.

Een functionele en contextrijke omgeving in combinatie met impliciet leren kan een ideale springplank zijn naar meer zelfstandigheid. Meer nog, het opbouwen van die zelfstandigheid is een cruciale voorwaarde om vlot werk te kunnen zoeken. Krachtige geletterdheidsacties zorgen ervoor dat de leerder geleidelijk aan zijn zelfstandigheid opbouwt en zo tot levenslang leren kan komen, ook als er geen coach aanwezig is (Schiepers, Hooft & Goby, 2022). Recent onderzoek naar blended leren, *To blend or not to blend?*, toont aan dat dat extra belangrijk is wanneer die activiteiten digitaal zijn (Jehoul, Schiepers & Van Nuffel, 2022). 'Zelfredzaamheid opbouwen' is dan ook de tweede belangrijke pijler van (digi)taal@work.

Zelfredzaamheid opbouwen

Ondersteuning

(Digi)taal@work richt zich op personen die nog heel wat kunnen groeien op talig en op digitaal vlak. Daarom is ondersteuning essentieel en is het als belangrijk onderdeel expliciet ingebouwd in de tool. Niet alleen om het leerproces op zich te ondersteunen, maar ook om de zelfredzaamheid van de leerders op te bouwen.

In de oefeningen zelf komt ondersteuning terug in de vorm van feedback. De groene feedbackschermen in de oefeningen geven de leerder handvatten om het onderwerp dieper te begrijpen en te situeren. Daarnaast voorzien de oefeningen ook in scaffolding[1]. Bij het maken van een oefening kunnen deelnemers soms klikken op een vraagteken links onderaan. Dat opent een rood hulpscherm waarbij er bijvoorbeeld meer context gegeven wordt bij een oefening, of waarbij dezelfde oefening op een eenvoudigere manier wordt aangeboden. Op die manier kunnen leerders met een verschillend digitaal- en taalvaardigheidsniveau toch de oefeningen tot een goed einde brengen, door samen met hun coach in te schatten welke ondersteuning ze wel en niet nodig hebben. Op die manier speelt (digi)taal@work dus ook trapsgewijs in op de verschillende vaardigheidsniveaus van de digitale areas van DigComp. Het raamwerk beschrijft een aantal areas waarin digitale vaardigheden op verschillende niveaus worden omschreven. Door de geïntegreerde aanpak van (digi)taal@work lenen de oefeningen zich mooi tot ondersteuning van area 0 vaardigheden zoals de muis en het toetsenbord hanteren, of met de muis elementen naar een andere plaats slepen. Hoewel de oefeningen dus meteen geïntegreerd en inhoudelijk zijn uitgewerkt, zorgt de begeleider voor een veilig vangnet wat die vaardigheden betreft. Verder gevorderde vaardigheden, bijvoorbeeld in het onderdeel 'Problem solving', oefent de leerder impliciet, met eventuele expliciete ondersteuning van de rode hulpschermen en van de coach.

Ook hier speelt de coach weer een belangrijke rol. Scaffolding bestaat er namelijk ook in dat de coach geleidelijk aan de ondersteuning afbouwt. Hij kan op verschillende manieren ondersteuning aanbieden. Hij kan in een eerste fase, of wanneer een oefening erg moeilijk blijkt, ondersteunen door modeling. Dat wil zeggen dat de coach een bepaalde talige of digitale handeling zelf voordoet. Daarbij is het wel belangrijk dat hij ervoor oplet niet te lang het stuur over te nemen van de leerder. De leerder moet de opdracht nadien ook zelf kunnen uitvoeren. Nadien, of wanneer de oefening haalbaarder lijkt, kan de coach ook ondersteunen door bijkomende vragen te stellen aan de leerder, bijvoorbeeld door te peilen naar waarom een leerder iets op een bepaalde manier gedaan heeft. Zo leert de leerder steeds meer zelf het stuur in handen te nemen. Onderzoek toont aan dat het handelen van de begeleider daarvoor van cruciaal belang is. Hoe effectief de coach ondersteunt, kansen geeft tot reflectie, en hoe hij in interactie gaat met de leerder, heeft een grote invloed op het leerproces van de inburgeraar, zowel op talig als op digitaal vlak (Jehoul, Schiepers & Van Nuffel, 2022 en Schiepers, Hooft & Goby, 2022).

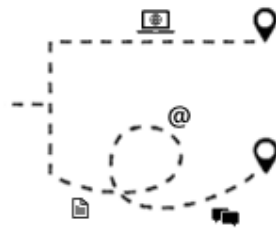
Zelfredzaamheid opbouwen

Kansen tot reflectie

Om tot zelfredzaamheid te komen, is het bovendien belangrijk dat je inzicht krijgt in je eigen leerproces (Schiepers et al., 2022). Inzicht in je eigen leerproces zorgt ervoor dat je je eigen sterke punten en werkpunten kunt leren kennen en benoemen, en op die manier zelfredzamer wordt. Daarom worden in de oefeningen van (digi)taal@work ook heel wat kansen tot reflectie aangeboden.

Verschillende oefeningen op de website beginnen met een brainstorm. Samen met zijn coach reflecteert de leerder over wat hij al weet over het onderwerp in kwestie. Dat is niet alleen een kans om interactie te stimuleren, maar het geeft de leerder ook de kans om inzicht te krijgen in waar het hem nog ontbreekt aan kennis en vaardigheden om een bepaald doel te bereiken.

TWEE LEERSPOREN

De oefeningen bieden een keuze aan tussen twee leersporen: een snellere route waarbij de leerder meteen aan de slag gaat met zijn eigen materiaal, of met een website buiten de (digi)taal@work-omgeving, en een tragere route waarbij de leerder eerst de oefeningen binnen het leerplatform doorloopt. De keuze tussen de twee leersporen moedigt de leerder ook aan tot reflectie. Heeft hij genoeg voorkennis om het snelle leerspoor te kiezen, en heeft hij dus geen behoefte aan extra veilige oefenkansen binnen de website van (digi)taal@work? Wil hij graag sneller in een reële leeromgeving aan de slag? Of heeft de leerder er toch baat bij om eerst de oefeningen in de tool zelf te maken? Samen met zijn coach zal de leerder hier telkens moeten reflecteren over zijn voorkennis, reeds opgebouwde vaardigheden en eigen motivatie.

Zelfredzaamheid opbouwen

Elke oefeningenreeks spoort de leerder op het einde aan om even stil te staan bij zijn afgelegde parcours. Wat ging er vlot tijdens de oefeningen? Waar wil en moet de leerder nog verder aan oefenen? Op die manier behoudt de leerder een goed overzicht van zijn voortgang en van zijn eigen kennen en kunnen, op talig én digitaal vlak.

De coach speelt een erg grote rol in het stimuleren van reflectie. (Digi)taal@work moedigt de coach aan om, waar relevant, prikkelende vragen te stellen die de leerder doen reflecteren over zijn eigen leerproces. 'Wat weet je hier al over?', 'Waarom heb je dat zo gedaan?' zijn vragen die een leerder op een veilige manier doen nadenken over zijn eigen competenties en leerproces. Die vragen vergroten de zelfredzaamheid van de leerder: wanneer hij inzicht heeft in welke aanpak hem heeft geholpen bij de oefening, en hoe hij in de toekomst gelijkaardige opdrachten kan aanpakken, wordt hij versterkt in zijn zelfredzaamheid.

Aandacht voor impliciet en expliciet leren

(Digi)taal@work oefent veel vaardigheden geïntegreerd in binnen een functionele en contextrijke omgeving. Daarom is er in de oefeningen veel ruimte voor impliciet leren. Maakt een leerder een oefening rond het werken met de filters op een jobwebsite? Dan traint hij niet alleen zijn cognitieve competenties, maar evengoed zijn talige en digitale vaardigheden. Op die manier oefent de leerder impliciet een heel scala aan vaardigheden in, zonder dat hier altijd expliciet bij stilgestaan moet worden.

Daarnaast zijn er ook momenten van reflectie ingebouwd, waarbij de leerder expliciet moet stilstaan bij bepaalde talige en digitale vaardigheden. Ook dat is namelijk belangrijk voor zijn leerproces. Drag-and-drop woordenschatoefeningen zijn een goed voorbeeld van een expliciete vorm van leren binnen (digi)taal@work. Die oefeningen zijn nuttig en nodig om het impliciet geleerde te ondersteunen, te verankeren en het leerproces te versnellen (Schiepers et al., 2022).

Ook de coach speelt een rol bij het expliciet leren. Merkt hij dat een bepaalde oefening wat moeilijker is voor de leerder? Dan kan hij expliciet de aandacht vestigen op datgene wat impliciet minder vlot gaat. Als een leerder moeite heeft met het zoeken en openen van een vacaturewebsite, bijvoorbeeld, kan de coach bepaalde impliciete digitale vaardigheden expliciet inoefenen en er zo voor zorgen dat de leerder vaardigheden van een hoger digitaal vaardigheidsniveau of een abstractere area inoefent (DigComp). Ook op talig vlak kan de coach zo de kloof tussen wat de leerder al kan en wat hij moet kunnen om de taak tot een goed einde te brengen kleiner maken (Schieper et al., 2022).

Zelfredzaamheid opbouwen

Interactief aan de slag

Een taal leer je in interactie met anderen, en ook digitale vaardigheden worden ondersteund wanneer je er met anderen over kan uitwisselen. Voor, tijdens en na de digitaal@work-opdrachten gaat de leerder dan ook actief aan de slag met de opdrachten en wordt hij aangespoord om samen met de coach te brainstormen of verder in gesprek te gaan over een bepaalde (digi)talige inhoud.

Hoe meer interactiekansen er zijn, hoe meer je kan uitproberen, kan oefenen, en hoe groter de kans dat je een (digi)talig aspect onder de knie krijgt. 'Samen' de oefeningen doorlopen, 'samen' de taken stap voor stap doornemen, motiveert, en zorgt ervoor dat de coach zicht krijgt op waar en wanneer hij ondersteuning kan bieden.

Wanneer de leerder in gesprek gaat met de coach, is die begeleidersrol opnieuw cruciaal: door de rol van de leerder niet over te nemen, maar door open, denkstimulerende vragen te stellen, door samen na te denken over betekenissen van woorden of zinnen, of door even te *modelen*, kan het talig en digitaal leerproces van de leerder verder tot ontwikkeling komen.

(digi)taal@work is een tool die gericht is op zowel de begeleider als de inburgeraar en op de interactie tussen beide.

Veilige en motiverende oefenkansen bieden

Een veilig, positief leerklimaat

Leren doe je beter als dat in een veilig, stimulerend klimaat gebeurt.

De positieve, open attitude van de coach vormt een doorslaggevende factor om tot leren te komen (Schiepers et al., 2022 en Schiepers, Hooft & Gobyn, 2022). Als je je niet hoeft te schamen omwille van fouten, maar net positief aangemoedigd wordt om digitale en talige zaken uit te proberen, zal je sneller durven experimenteren. Als fouten maken net als iets noodzakelijks wordt aanzien om stappen vooruit te zetten, als deel van een leerproces, dan krijg je vertrouwen. Wie iets aan het leren is, heeft die bemoediging nodig. Het vraagt namelijk veel van een leerder om (digi)talige vaardigheden onder de knie te krijgen. Wanneer een leerder zich veilig voelt om te experimenteren, zal het leren vlotter gaan.

Daarnaast kan nadenken over de keuze van de setting dat gevoel van veiligheid ook bevorderen. Hoe vertrouwder de locatie is voor de inburgeraar, hoe meer de (digi)taal@work-opdrachten en de gesprekken effect zullen hebben (Jehoul, Schiepers & Van Nuffel, 2022).

De (digi)talige rugzak van de leerder

De talige, de digitale én de algemene cognitieve ontwikkeling van leerders volgen een grillig parcours. Niet elke leerder volgt daarbij hetzelfde tempo. De ene persoon is misschien sneller weg met de digitale kennis en vaardigheden, maar trager in het begrijpen van de vaak talige instructies. De andere persoon staat misschien talig verder, maar kan moeite hebben met de digitale of cognitieve complexiteit van de opdracht. Het is daarom belangrijk om te vertrekken van wat iemand al (digi)taal kan. Het digitale kader van DigComp kan richting geven aan die digitale inschatting, het Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen (ERK) of specifiek voor het Nederlands de leerdoelencatalogus (NT2-beginnersdoelen), kunnen richting geven aan de inschatting van het talige niveau van de leerder. (Digi)taal@work heeft zich daarom ook op die kaders gebaseerd om zo veel mogelijk in te spelen op die (digi)talige rugzak van de leerder.

De website is volledig opgebouwd vanuit het principe dat de leerder aan het stuur zit van zijn leerproces. Het is de leerder die kiest wat hij wil oefenen. Ook bij het uitvoeren van de opdrachten kan de leerder kiezen hoe hij wil leren: via een oefenparcours aan de hand van enkele talige of digitale opdrachten of via een versnelde weg, door een complexere opdracht meteen op het internet uit te voeren. Naast de website speelt de coach een cruciale rol bij het inspelen op wat de leerder al (digi)talig kan. Aanmoedigen en positief bevestigen werken het leerproces op een positieve manier in de hand.

Waardering tonen voor wat iemand reeds kan, heeft ook positieve effecten op het welbevinden, het zelfvertrouwen en de motivatie van de leerder. Ook dat is belangrijk in een veilige leeromgeving.

Veilige en motiverende oefenkansen bieden

Hoge verwachtingen koesteren

Door hoge verwachtingen te koesteren, geef je mee dat iedereen kan leren, en dat zorgt voor het nodige zelfvertrouwen. Dat is van cruciaal belang, zeker bij het begeleiden van laaggeletterde volwassen leeders (Schiepers et al., 2022 en Schiepers, Hooft & Gobyn, 2022). Door uitdagende maar haalbare taken aan te bieden die net boven het huidige niveau van de leerder zitten, worden de inburgeraars gestimuleerd om zelf verder bij te leren. De ondersteunende rol van de coach is hierbij cruciaal. Niet door zelf de taken of handelingen van de leerder over te nemen wanneer het proces moeilijk verloopt, maar door de juiste vragen te stellen, tips te geven en aan te moedigen. Zo bouwen leeders succesvolle leerervaringen op en ontdekken zij dat zij effectief stappen vooruit kunnen zetten op (digi)talig vlak.

Hoge (digi)talige verwachtingen voorop stellen, brengt het veilig oefenklimaat niet in gevaar. Integendeel, het geven van ondersteuning tijdens het uitvoeren van uitdagende opdrachten, en een positieve grondhouding waarin fouten maken mag, creëren net veiligheid en vertrouwen bij de leerder.

Pas als leeders tijdens het leerproces veilige, positieve oefenkansen krijgen, en mogen voelen dat coaches hoge verwachtingen hebben en geloven in het (digi)(taal) leerpotentieel van de leeders, zullen zij tot (dig)(taal)leren komen.

Bronnen

Anrijs, S., Mariën, I., & Ponnet, K. (2021). Digitale ongelijkheid in Vlaanderen. Een vergelijkend onderzoek tussen kwetsbare en niet kwetsbare mensen. Gent: Universiteit Gent. doi:10.6084/m9.figshare.16669858

Council of Europe (2001). Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment.

Droogmans, A., Jorden, K., Maes, C., De Cuyper, P. & M. Schiepers (2016). Op zoek naar een inburgeringstraject dat klikt. Onderzoek naar digitale geletterdheid bij laaggeletterde anderstalige nieuwkomers.

Jehoul, Schiepers & Van Nuffel (2022). To blend or not to blend? Krachtige én gelijke digitale leerkansen realiseren in het volwassenenonderwijs. Leuven: Centrum voor Taal en Onderwijs.

Minuz, F., Kurvers, J., Schramm, K., Rocca, L. & R. Naeb (2022). Literacy and Second Language Learning for the Linguistic Integration of Adult Migrants (LASLLIAM). Council of Europe Publishing, Strasbourg.

Nederlandse Taalunie, ITTA UvA en Centrum voor Taal en Onderwijs KU Leuven (2022). NT2-beginnersdoelen.

Schiepers, M; Hooft, H. en Gobyn, S. (2022). G-krachtige geletterdheidsacties in West-Vlaanderen: een cartografie. Leuven: Centrum voor Taal en Onderwijs

Schiepers, M. e.a. (2022). Voluit taal. Didactiek Nederlands voor de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs. Gent, OWL Press.

Vuorikari, R., Kluzer, S. and Punie, Y. (2022). DigComp 2.2: The Digital Competence Framework for Citizens - With new examples of knowledge, skills and attitudes, EUR 31006 EN, Publications Office of the European Union, Luxembourg.

Hoe ondersteun ik?

Tips voor de coach

Bied veilige en motiverende oefenkansen

Fouten maken mag

Neem het stuur niet te snel over van de deelnemer

Werk behoeftegericht en geïntegreerd

Vertrek steeds van de persoonlijke situatie van de deelnemer

Hou de focus op het doel van de oefening

Bouw zelfredzaamheid op

Leer de deelnemer een slimme aanpak aan die hem helpt moeilijke taken uit te voeren

Doe hardop voor hoe jij de oefening zou aanpakken

Leg vooral de nieuwe woorden uit die op dat moment belangrijk zijn

Check begrip voor, tijdens en na de oefeningen

Ga in gesprek met elkaar en zoek samen naar antwoorden

Hoe ondersteun ik?

Tips voor de coach

Hieronder vind je tips die je kunt gebruiken als houvast bij het ondersteunen van leerders die de oefeningen doorlopen. De tips kun je inzetten bij het begeleiden van de talige en bij de digitale vaardigheden van de leerder.

Er zijn nog meer tips dan deze, maar voor (digi)taal@work zijn dit de belangrijkste. Ze hoeven ook niet allemaal op elk moment gebruikt te worden. Elke begeleider heeft zijn eigen stijl. Het is dan ook belangrijk om te bekijken welke van onderstaande tips extra belangrijk zijn voor jou als coach. Neem je bijvoorbeeld snel het stuur over van de leerder 'om goed te doen'? Geef je te weinig denktijd? Laat je wel veel ruimte om nieuwigheden te verkennen, maar verlies je het doel van de oefening uit het oog? Denk eerst zelf na over je eigen coachingsvaardigheden en hou de tips die voor jou als coach belangrijk zijn extra in het oog tijdens de ondersteuning.

In de digitale oefeningen zie je rechts bovenaan soms ook het symbooltje van een bepaalde tip staan. Dat kan helpen om te weten welke tips jij op die oefening kan toepassen.

Veel succes!

Bied veilige en motiverende oefenkansen

Tip: fouten maken mag

Blijf in je ondersteuning altijd positief. Zorg ervoor dat de deelnemer zich veilig voelt en dat hij voelt dat hij gerust fouten mag maken. Dat kan je doen door zijn persoonlijke situatie, zijn eerdere ervaringen of zijn eigen vragen en moeilijkheden te verbinden met de oefeningen van (digi)taal@work. Je hebt best hoge verwachtingen van de deelnemer. Laat hem zien dat je er zeker van bent dat hij de oefeningen kan maken en dat hij alles wat nodig is om de taak uit te voeren, kan leren. Geloof er bijvoorbeeld in dat de deelnemer zelf kan reageren op een mail van de werkgever, maar verlies daarbij niet uit het oog dat jij een belangrijke rol speelt in het proces daarnaartoe. Jij bent als coach het vangnet. Jouw ondersteuning zorgt ervoor dat de deelnemer inderdaad op die mail kan antwoorden; omdat jij iets voordoet, of de juiste vragen stelt, of hem de weg wijst naar de juiste vertaalsoftware of de juiste digitale hulpmiddelen om een mail te schrijven. Door jouw ondersteuning en jouw positieve houding, voelt de deelnemer zich veilig om te experimenteren en zal zo veel meer leren.

Ook deze dingen helpen om een veilig klimaat op te bouwen:

- Op een positieve manier reageren wanneer hij fouten maakt: “geen probleem, we gaan samen opnieuw proberen”,
- Goede feedback geven: “dat was niet helemaal het juiste antwoord, je moet aanduiden waarom de job bij Mina zou passen. Nu duidde je aan wat niet past. Probeer nog eens opnieuw. Luister nog eens? Ik zal je helpen”.

Moedig de deelnemer aan om te experimenteren, en blijf daarbij steeds geduldig ondersteunen

Tip: neem het stuur niet te snel over van de deelnemer

Neem de controle niet te snel over wanneer iets niet lukt. Blijft de deelnemer moeite hebben met een bepaalde digitale handeling? Of begrijpt hij bepaalde woorden in de instructie of in stukjes tekst niet? Help hem door vragen te stellen, of door kort voor te doen hoe jij het zou aanpakken. Geef na die korte instructie meteen de verantwoordelijkheid terug aan de deelnemer..

Werk behoeftegericht en geïntegreerd

Tip: vertrek steeds van de persoonlijke situatie van de deelnemer

Zijn de oefeningen te abstract voor de deelnemer? Vertrek dan steeds van wat de deelnemer zelf al heeft meegemaakt of al kent. Leg een link met ervaringen of herkenbare situaties uit zijn leefwereld. Welke soorten jobs wil de deelnemer uitvoeren? Wat heeft hij zelf al in het verleden al gedaan? Op welke jobwebsites heeft hij zelf al vacatures gezocht? Heeft hij zelf al een cv gestuurd en zo ja, hoe kan hij dit cv nog verder versterken? Heeft hij zelf al een sollicitatiegesprek gedaan? Waarop kan hij nog extra oefenen? Als je de oefeningen linkt aan de persoonlijke situatie van de deelnemer, worden ze niet alleen helder, maar meteen ook concreet toepasbaar en zinvol.

Voorbeeld 1

Heb jij al gewerkt?

Heb jij in je thuisland al gewerkt?
Wat voor werk heb je toen gedaan?
Wie heeft jou toen geholpen om werk te vinden?
Praat erover met je coach.

Heb je nog niet gewerkt?
Zeg dan aan je coach wat voor werk jij graag wil doen.

VERDER

Voorbeeld 2

Ken jij jobwebsites?

Op de website van VDAB kan je vacatures vinden.
Ken je nog een website waar je een job vindt?
Praat met je coach.

Schrijf de naam van de website hier:

-

VERDER

Voor de start van de oefeningen, word je vaak gevraagd om in gesprek te gaan met elkaar via een korte brainstorm. Grijp de kans aan om vanuit de persoonlijke situatie van de deelnemer te vertrekken!

Tip: hou de focus op het doel van de oefening

Als je samen een oefeningenreeks doorloopt, hou dan de focus steeds op het doel van de oefeningen. Waarom doen we deze oefening? Wat is de bedoeling? Is het bijvoorbeeld de bedoeling om alle jobwebsites te leren kennen, of is het daarnaast ook de bedoeling om op elke jobwebsite vacatures te zoeken en te leren lezen? Hou die vragen in het achterhoofd wanneer je de oefeningen doorloopt.

Verlies je niet in details. Focus bij lezen en luisteren bijvoorbeeld op de hoofdzaken. Zo leer je de deelnemer dat je niet altijd elk woord hoeft te begrijpen om toch een antwoord te vinden! Ook als de oefening op het eerste zicht te moeilijk lijkt, lukt het soms toch de oefening tot een goed einde te brengen door te focussen op de grote lijnen.

Hou deze tip extra in gedachten wanneer je bij 'verder oefenen' of bij de snelle route naar een andere website gaat. Dan kan de deelnemer snel via enkele kliks verloren geraken in een veelheid van nieuwe informatie en nieuwe woorden. Behoud op dat moment zelf een goed overzicht op het doel van de oefening en stuur bij waar nodig.

Voorbeeld

Verder oefenen

Ga samen met je coach naar één van deze jobwebsites.
Zoek de filters.
Praat met je coach:

- Begrijp je ze?
- Wat zou je in de filters schrijven?

Klik nu op één jobwebsite.
Ga na 5 minuten terug naar deze oefening.

Logos: VDAB, Job2it, indeed, StepStone

VERDER

Hier is de focus niet om allerlei vacatures op te zoeken op verschillende jobwebsites, maar wel om te kijken of de deelnemer de werking van de filters op deze website begrijpt.

Bouw zelfredzaamheid op

Tip: leer de deelnemer een slimme aanpak aan die hem helpt moeilijke taken uit te voeren

Zet in op slimme strategieën die de deelnemer helpen om zich in echte contexten en in moeilijke situaties te redden, bijvoorbeeld:

- Leren duidelijk maken dat je iets niet begrijpt,
- Leren vragen om verduidelijking,
- Leren vragen om herhaling,
- Een antwoord leren herhalen om zeker te zijn dat je het goed begrepen hebt,
- Woorden leren opzoeken,
- Scannend leren zoeken in een tekst naar het antwoord,
- Hoofd- en bijzaken van elkaar leren onderscheiden,
- Online tools leren gebruiken zoals Google Translate en Google Images,
- Leren terug- en verdergaan op een internetpagina,
- ...

Zowel op talig als op digitaal vlak zijn er nog een heel aantal andere trucjes die de deelnemer zelfredzamer kunnen maken in soortgelijke situaties. Bied daarbij niet alle verschillende aanpakken aan, maar kies de strategie uit die op dat moment relevant is en de deelnemer op dat moment vooruithelpt.

Voorbeeld

Ik begrijp de woorden niet.

Begrijp je een woord niet?

Zoek de betekenis op internet met bijvoorbeeld Google Translate. Gebruik je smartphone.

Google Vertalen

Taal herkennen NEDERLANDS ENIGLS FRANS

ITALIAANS ENIGLS NEDERLANDS

Vertaling

Dit is een HELP-slide in de oefeningen. Hier krijg je hulp bij een strategie: woorden opzoeken op Google Translate. Doe dit samen met de deelnemer.

Tip: doe hardop voor hoe jij de oefening zou aanpakken

Als het moeilijk loopt, kan je tijdens een oefening af en toe voordoen hoe jij het zou aanpakken, ter verduidelijking. Doe dat alleen als je merkt dat een bepaalde oefening, of het toepassen van een bepaalde strategie, heel moeilijk loopt. Je kan bij sommige oefeningen bijvoorbeeld een antwoord of een voorbeeld geven vanuit je eigen situatie. Denk daarbij hardop na, en verwoord in eigen woorden luidop wat je doet.

Bijvoorbeeld: "Ik zie dat we moeten zoeken of deze job bij Mohammed past. Eerst wil ik dus weten welke job Mohammed wil. Hij wil niet 's avonds werken, hoor ik. Daarna zoek ik in de vacature: moet je voor deze job 's nachts werken? Waar kan ik dat vinden... Aha, hier, bij 'werkuren'!"

Zorg er wel voor dat je niet altijd alles voordoe, en dat de deelnemer aan het stuur blijft. Geef dus niet gewoon de oplossing weg, maar leer strategieën aan. Geef tijd. En onthoud: fouten maken mag, meer nog: je leert er ontzettend veel van!

Tip: leg vooral de nieuwe woorden uit die op dat moment belangrijk zijn

Leg nieuwe woorden uit door ze te omschrijven, door voorbeelden te geven, door Google Images of Google Translate te gebruiken, door te verwijzen naar woorden die de deelnemer wel kent of door te vertalen. Stimuleer de deelnemer om nieuwe woorden op een blad papier te noteren, met vertaling.

Beperk je tot die woorden die tijdens de oefening belangrijk zijn. Zo zullen woorden zoals 'competentie', 'ervaring' ... belangrijk zijn tijdens het doorlopen van de oefenreeksen bij 'Wat wil en kan ik al', maar minder noodzakelijk bij de oefenreeksen bij 'Meer info vragen over vacatures'. Focus je dus vooral op de woorden die noodzakelijk zijn om de oefening tot een goed einde te brengen. Zo leer je de deelnemer om een onderscheid te maken tussen hoofd- en bijzaken.

Voorbeeld

Zoek info in de vacature.

Juist of fout?

Je moet niet op maandag werken.

juist

fout

Vacature

Is het bedien van klanten helemaal jouw ding?

Bij slagerij - traiteur - bistrot Vanderbosch zijn we op zoek naar een gepassioneerde verkoper met enige ervaring die samen met ons het verschil wil maken!

Je bent toegewijd, beschikbaar en enthousiast!

Standaard meefoer:

- Een correcte verloning
- Een familiale en goede werkcultuur in een jong en dynamisch team
- Wf op zondag, maandag in op feestdagen!

Solliciteer vandaag nog

Stuur jouw cv naar info@vanderbosch.be

Wil je liever iemand spreken?

Telefoonnummer naar 011/11 12 XX

VERDER

Niet elk woord moet begrepen zijn om het antwoord op de vraag te vinden. Door de deelnemer te laten 'scannen' in de tekst, kan hij toch het antwoord vinden op de vraag.

Tip: check begrip voor, tijdens en na de oefeninge

Ga voor het maken van de oefeningenreeks na of de deelnemer het onderwerp begrijpt. Geef eventueel wat meer uitleg over de bedoeling van de oefening. Vermijd de vraag 'Snap je het?' of 'Heb je het begrepen?'. Dan loop je het risico dat de deelnemer een sociaal gewenst antwoord geeft.

Als de deelnemer moeite heeft met de soorten oefeningen kun je uitleg geven bij het oefentype. Moet je iets aanklikken? Moet je meerdere juiste antwoorden aanklikken? Moet je een woord of zin typen? Moet je een woord verslepen naar de juiste plaats? Vertel het voor je met de oefening start.

Ook tijdens het maken van de oefeningen kun je nagaan of de deelnemer alles begrepen heeft. Stel bijvragen, wanneer de deelnemer vast zit of om zijn begrip te checken. Als de deelnemer een antwoord kiest, vraag dan bijvoorbeeld waarom hij die optie gekozen heeft. Bij leesoefeningen kan je vragen waar de deelnemer het antwoord in de tekst gevonden heeft. Zo check je ook het begrip na de oefeningen.

Voorbeeld 1

The screenshot shows a web page titled "Wat is een goed zoekwoord?" (What is a good search word?). Below the title, it says "Jef wil werken als metsler. Welk zoekwoord is goed?" (Jef wants to work as a mason. Which search word is good?). There is a small image of a mason working. To the left of the image is a list of radio button options: "huizen" (houses), "stenen" (stones), "bouw" (building), and "architect" (architect). The "bouw" option is selected. Below the options is a blue arrow pointing upwards. In the background, there is a search bar with the text "Zoek een job" (Search for a job) and a "Zoek" (Search) button. A "VERDER" (Next) button is visible in the bottom right corner of the screenshot.

Vraag hier waarom 'bouw' een goed antwoord is

Voorbeeld 2

Checklist om na te gaan of iets goed begrepen is:

- Weet de deelnemer waarover de oefeningen gaan?
- Heb ik duidelijk verteld waar de oefeningen over gaan?
- Weet de deelnemer wat hij zal moeten doen?
- Heb ik duidelijk gemaakt wat de deelnemer zal moeten doen? Bv. dat deze oefeningen vooral gaan over vacatures begrijpen, lezen...?
- Heb ik duidelijk uitgelegd hoe het oefentype eruit ziet en wat de deelnemer moet doen? (klikken, slepen, schrijven ...)
- Stel ik bij moeilijke oefeningen voldoende vragen? Bv. Wat zouden we kunnen doen? Of: hoe heb je het antwoord gevonden?
- Vraag ik door wanneer iets onduidelijk is? Bv. waarom denk je dat? Hoe zouden we daarachter kunnen komen?
- Is het duidelijk hoe de deelnemer tot het antwoord is gekomen? Heb ik dat gevraagd?

Tip: ga in gesprek met elkaar en zoek samen naar antwoorden

Aan het begin van een oefening kan je samen brainstormen om erachter te komen wat de deelnemer al over het onderwerp weet, en om eventueel in te gaan op belangrijke zaken die aan bod zullen komen en waar de deelnemer nog geen of weinig voorkennis van heeft.

Tijdens de oefeningen is het belangrijk om vragen te stellen en met de deelnemer in interactie te gaan wanneer de oefening daarom vraagt. Ga niet enkel in interactie wanneer de oefening dat expliciet vermeldt, maar zoek zelf naar kansen om met de deelnemer in gesprek te gaan. Zoek samen naar antwoorden op de vragen die gesteld worden.

Na de oefeningen ga je in gesprek om te reflecteren over hoe de deelnemer de oefeningen vond. Wat ging goed? Wat heeft hij geleerd? Wat was moeilijk? Wat wil hij nog meer oefenen?

Voorbeeld 1

In je cv geef je info over jezelf. Dat is belangrijk als je werk zoekt. Je leert in deze oefeningen hoe je een goed cv maakt.

Wat wil je oefenen?

Leren wat een cv is

Een cv invullen

TERUG

Brainstorm: ga samen met de leerder in gesprek voor de start van de oefeningen. Heeft de leerder al ooit een cv geschreven? Welke ervaring heeft hij al? Verbind het onderwerp met de leefwereld van de deelnemer.

Voorbeeld 2

Verder oefenen

Zoek met je coach een interessante vacature voor jou.

Zoek een antwoord op deze vragen. Lees niet in detail!

- Wie zoekt iemand?
- Wat zoeken ze?
- Wanneer?
- Waar?
- Wat bieden ze aan?

Zo weet je snel of de job interessant is voor jou!

VERDER

In deze oefening is het nodig om samen te zoeken naar een interessante vacature. Als coach kan je hier de gepaste ondersteuning voorzien door stap voor stap samen een antwoord te zoeken op de vragen.

Doelenkader: overzicht doelen en subdoelen

LEREN OVER BEROEPEN EN SECTOREN

1. Info over beroepen en sectoren
 - Informatie over beroepen vinden en begrijpen
 - Informatie over sectoren vinden en begrijpen
2. Info over beroepsopleidingen
 - Info over beroepsopleidingen vinden
 - Info over beroepsopleidingen begrijpen
3. Werken voor een baas
 - Info begrijpen over vrijwilligerswerk en betaald werk
 - Info begrijpen over arbeiders en bedienden
 - Info begrijpen over vaste en tijdelijke jobs
4. Je eigen baas zijn
 - Info vinden om een zaak op te starten
 - Info begrijpen om een zaak op te starten

WAT WIL EN KAN IK AL?

1. Praten over wat je wil op je werk
 - Verschillen in een werksituatie begrijpen
 - Zeggen wat je zoekt in een job
 - Een online interressetest invullen
2. Praten over wat je al gedaan hebt
 - Praten over je studie-ervaring
 - Praten over je werkervaring
 - Een online competentietest invullen
3. Praten over je kwaliteiten als persoon
 - Begrijpen welke kwaliteiten iemand kan hebben
 - Zeggen wat je troeven zijn als persoon

LATEN WETEN DAT JE WERK ZOEKT

1. Met sociale media laten weten dat je werk zoekt
 - Leren wat sociale media is
 - Leren hoe je sociale media gebruikt
2. Inschrijven bij VDAB
 - Leren wat VDAB is
 - Je inschrijven in een VDAB kantoor
 - Je online inschrijven bij VDAB
 - Je telefonisch inschrijven bij VDAB

VACATURES VINDEN

1. Jobwebsites zoeken met Google
 - Jobwebsites leren kennen
 - Goede zoekwoorden vinden en gebruiken
 - Interessante info vinden
2. Een profiel maken op een jobwebsite
 - Je profiel maken
 - Je profiel invullen
3. Interessante vacatures vinden
 - Filters begrijpen
 - Filters invullen
 - Een vacature bewaren
4. Vacatures begrijpen
 - Kijken naar een vacature
 - Details begrijpen
 - Begrijpen hoe je kan reageren op een vacature.

MEER INFO VRAGEN OVER VACATURES

1. Mailen voor meer info
 - Een mail schrijven en sturen
 - Een antwoord op een mail begrijpen
 - Reageren op een antwoord-mail
2. Bellen voor meer info
 - Een gesprek beginnen
 - Goede vragen stellen
 - Een gesprek eindigen

EEN CV EN BRIEF SCHRIJVEN

1. Een cv maken
 - Leren wat een cv is
 - Een cv invullen
2. Een brief schrijven
 - Leren wat een goede brief is
 - Een brief schrijven
3. Je cv en brief sturen

OP GESPREK GAAN

1. Een gesprek voorbereiden
 - Informatie verzamelen over de job
 - Belangrijke vragen oefenen
 - Je route en je outfit plannen
 - Een online gesprek voorbereiden
2. Een gesprek voeren
 - Begrijpen wat je best niet doet tijdens een gesprek
 - Vragen begrijpen en reageren op vragen
 - Vragen stellen

JOB GEVONDEN! WAT NU?

1. Het contract tekenen
 - Praten over het contract
 - Het contract lezen
2. Je klaar maken voor je eerste werkdag
 - Kinderopvang regelen
 - De weg vinden naar je werk
 - Het huishoudelijk reglement lezen
 - Do's en don'ts op je eerste werkdag

